

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi virallisista kääntäjistä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi virallisista kääntäjistä annettua lakia. Esityksen mukaan viralliseksi kääntäjäksi hyväksyttävältä ei enää vaadittaisi, että hänellä on kotikunta Suomessa, vaan viralliseksi kääntäjäksi voitaisiin hyväksyä myös sellainen henkilö, jolla on vakinainen asuinpaikka Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Lisäksi lakiin tehtäisiin

eräitä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia tarkistuksia, joista olennaisin on se, että virallisen kääntäjän oikeutta koskevista kääntäjien tutkintolautakunnan päätöksistä valitettaisiin korkeimman hallinto-oikeuden asemesta hallinto-oikeuteen.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Euroopan unionin piirissä ei toistaiseksi ole voimassa yhtenäistä virallisten kääntäjien järjestelmää, vaan järjestelmä perustuu kussakin jäsenvaltiossa kansalliseen lainsäädäntöön ja virallisen kääntäjän oikeus tai vastaava oikeus on voimassa vain asianomaisessa valtiossa. Virallisista kääntäjistä annetun lain (1148/1988) mukaan viralliseksi kääntäjäksi voidaan hyväksyä luotettavaksi tunnettu täysivaltainen henkilö, jolla on väestökirjalaisissa (141/1969) tarkoitettu kotipaikka eli siis väestökirjalain tilalle tulleen kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta Suomessa.

Koska Euroopan unionissa ja siihen liittyen myös Euroopan talousalueella vallitsee työvoiman vapaa liikkuvuus, ei ole tarkoituksenmukaista vaatia virallisiksi kääntäjiksi pyrkijöiltä Suomessa olevaa kotikuntaa. Tyypillinen tapaus, jossa ehdotetulla uudella säännöksellä olisi merkitystä, olisi se, että Euroopan unionin jäsenvaltiossa (EU-valtiossa) tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa

valtiossa (ETA-valtiossa) asuva suomalainen tai ulkomaalainen haluaa myöhempiä tarpeitaan varten hankkia suomalaisen virallisen kääntäjän oikeuden. Sinänsä myöskään ei olisi esteitä sille, että joku tekisi virallisena kääntäjänä käännöksiä Suomeen muusta EU- tai ETA-valtiosta tapahtuvana etätöyönä.

Koska Suomessa myönnetty virallisen kääntäjän oikeus ei ainakaan toistaiseksi anna vastaavaa oikeutta muussa maassa, muutoksessa on kysymys lähinnä turhien byrokraattisten esteiden poistamisesta tietyissä poikkeustilanteissa. Toisaalta kuitenkin kääntäjien tutkintolautakunnan tehtävänä on lain 7 §:n 1 momentin mukaan valvoa virallisten kääntäjien toimintaa ja esityksessä lain 4 a §:ksi siirrettäväksi ehdotettavan virallisista kääntäjistä annetun asetuksen (626/1989) 12 §:n mukaan pitää virallisista kääntäjistä luetteloa. Mahdollisuutta saada virallisen kääntäjän oikeus ei ehdoteta laajennettavaksi EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolelle, koska esimerkiksi edellä mainitussa säännöksessä edellytetty osoitetietojen ylläpitäminen virallisten kääntäjien luettelossa muodostuisi

tällöin kohtuuttoman hankalaksi. Käytännön syistä ei ainakaan toistaiseksi ole mahdollista järjestää virallisen kääntäjän tutkintoja ulkomailla — esimerkiksi Suomen edustustoissa — joten myös esityksessä tarkoitettujen ulkomailla asuvien henkilöiden tulisi osallistua tutkintoon Suomessa.

Edellä selostettu muutos ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla lain 2 §:n 1 momentti. Samalla momentin sanamuotoa tarkistetaan niin, että se vastaa 1 päivänä joulukuuta 1999 voimaan tulleen uuden holhoustoimesta annetun lain (442/1999) säännöksiä. Tältä osin muutos ei merkitse säännöksen asiasisällön muutosta.

Virallisen kääntäjän oikeuden myöntämiseksi samoin kuin oikeuden saaneiden tunnistamiseksi kääntäjien tutkintolautakunnan on käsiteltävä oikeutta hakevien ja sen saaneiden henkilötunnusta. Tunnus joudutaan myös merkitsemään virallisten kääntäjien luetteloon. Henkilötietolain (523/1999) 13 §:n mukaan henkilötunnusta voidaan käsitellä esimerkiksi, jos siitä säädetään erikseen laissa. Nykyisten säännösten lisäksi virallisista kääntäjistä annettussa laissa on näin ollen oltava säännökset myös kääntäjien luettelosta. Nykyistä asetuksen 12 §:ää vastaava säännös ehdotetaan siten lisättäväksi lakiin uudeksi 4 a §:ksi.

Lain nykyisessä 8 §:ssä mainitun vuoden 1973 valtion maksuperustelain (980/1973) tilalle on maaliskuun 1992 alusta tullut uusi maksuperustelaki (150/1992). Uutta lakia on sovellettu myös kääntäjien tutkintolautakuntaan. Lain 8 §:n sanamuoto ehdotetaan muutettavaksi vallitsevan tilanteen mukaiseksi.

Lain 9 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että se vastaa 1 päivänä joulukuuta 1996 voimaan tulleen hallintolainkäyttölain (586/1996) ja 1 päivänä marraskuuta 1999 voimaan tulleen hallinto-oikeuslain (430/1999) mukaisia periaatteita. Hallintolainkäyttölain mukaan valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan marraskuun 1999 alusta hallinto-oikeuteen. Näin ollen on asianmukaista, ettei myöskään kääntäjien tutkintolautakunnan virallisista kääntäjistä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettu päätöksestä enää valiteta korkeimpaan hallinto-oikeuteen,

vaan hallinto-oikeuteen. Kääntäjien tutkintolautakunta on viranomaisen, jonka toimialueena on koko maa. Hallintolainkäyttölain 12 §:ää on hallinto-oikeuslain säätämisen yhteydessä muutettu niin, että valitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olennaisimmin liittyy sen vuoksi, että tässä tuomiopiirissä sijaitsee sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Käytännössä valittajana virallisista kääntäjistä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa voi olla vain se henkilö, jonka oikeutta toimia virallisena kääntäjänä lautakunnan päätös koskee tai jolta tällainen oikeus on peruutettu, joten 9 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa lautakunnan päätöksestä valitettaisiin siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä valittajan kotikunta sijaitsee.

Lain 9 §:n 2 momentin mukaan lautakunnan toimeenpaneman tutkinnon arvosteluun ei saa valittamalla hakea muutosta, mutta 3 momentin mukaan arvosteluun saa hakea lautakunnalta oikaisua. Myös hallintolainkäyttölain mukaan on mahdollista laissa säätää, milloin viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Koska nykyinen järjestelmä on osoittautunut toimivaksi, ehdotetaan tutkinnon arvostelua koskeva valituskielto ja nykyisenlainen oikaisuvaatimusmenettely säilytettäväksi. Viittaussäännös muutoksen hakemisesta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, joka nykyisin on virallisista kääntäjistä annetun asetuksen 18 §:n 2 momentissa, ehdotetaan kuitenkin otettavaksi lakiin. Se on ehdotetussa lainmuutoksessa otettu 9 §:n 3 momentin viimeiseksi virkkeeksi.

Virallisten kääntäjien tutkintoihin kuuluvien kokeiden toimeenpanemista ja arvostelua koskee lain ja asetuksen säännöksiä täydentävä opetusministeriön päätös virallisten kääntäjien kokeista (306/1990). Se on annettu virallisista kääntäjistä annetun asetuksen 18 §:ssä olevan valtuussäännöksen nojalla. Maaliskuun alusta 2000 voimaan tulleen perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tällaista opetusministeriön päätöstä vastaa opetusministeriön asetus. Ministeriön asetus voidaan, kuten myös tasavallan

presidentin asetus tai valtioneuvoston asetus, antaa vain perustuslaissa tai laissa säädetyn valtuuden nojalla. Jotta virallisten kääntäjien kokeista annettua opetusministeriön päätöstä voitaisiin perustuslain voimaantulon jälkeen muuttaa taikka se korvata opetusministeriön asetuksella, ehdotetaan lain 11 §:ään lisättäväksi tätä koskevan valtuussäännöksen sisältävä uusi 2 momentti. Lain 11 §:ssä nykyisin oleva asetusvaltuutta koskeva säännös voidaan sen sijaan jättää ennalleen, koska perustuslain 80 §:n mukaan asetuksen antaa vastaisuudessa valtioneuvosto, jollei asetuksen antajasta ole erikseen säädetty.

2. Esityksen vaikutukset

Muutos, jolla mahdollisuus saada virallisen kääntäjän oikeus laajennettaisiin koskemaan myös EU- ja ETA-valtioissa asuvia, ei

lisänne tutkintoon osallistuvien tai virallisen kääntäjän oikeutta hakevien määrää niin paljon, että muutoksella olisi merkittäviä taloudellisia tai organisaatiovaikutuksia.

3. Asia valmistelu

Esitys perustuu kääntäjien tutkintolautakunnan ehdotukseen, ja se on viimeistelty opetusministeriössä virkatyönä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

virallisista kääntäjistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan virallisista kääntäjistä 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1148/1988) 2 §:n 1 momentti sekä 8 ja 9 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § ja 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §
 Viralliseksi kääntäjäksi voidaan hyväksyä luotettavaksi tunnettu täysi-ikäinen henkilö, jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi ja jolla on kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta Suomessa taikka vakinainen asuinpaikka Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Viralliseksi kääntäjäksi ei kuitenkaan voida hyväksyä henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta.

Kääntäjien tutkintolautakunta pitää virallisista kääntäjistä luetteloja, johon merkitään kunkin kääntäjän nimi ja henkilötunnus, osoite sekä tiedot hänelle annetuista 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista todistuksista samoin kuin muut tarpeelliset tiedot.

8 §
 Lautakunnan toimeenpaneman tutkinnon samoin kuin muiden lautakunnan suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

4 a §

9 §

Kääntäjien tutkintolautakunnan päätöksestä, joka koskee oikeutta toimia virallisena kääntäjänä tai jolla tällainen oikeus on peruutettu, saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Lautakunnan toimeenpaneman tutkinnon arvosteluun ei saa valittamalla hakea muutosta.

Sillä, joka on hylätty lautakunnan toimeenpanemassa tutkinnossa, on oikeus vaatia oikaisua lautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten lautakuntaan määrätään yksi tilapäinen apujäsen, joka on oikaisuvaatimuksessa tarkoitetun kielen erikoistuntija. Muutoksen

hakemisesta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen on voimassa, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

11 §

Lisäksi opetusministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset virallisen kääntäjän tutkintoihin kuuluvien kokeiden toimeenpanemisesta ja yleisistä arvosteluperusteista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Virallisista kääntäjistä annetun lain 9 §:n mukainen valitus, joka koskee ennen tämän lain voimaantuloa tehtyä päätöstä, käsitellään kuitenkin korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Helsingissä 2 päivänä helmikuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Opetusministeri *Maija Rask*

Liite
Rinnakkaistekstit

Laki

virallisista kääntäjistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan virallisista kääntäjistä 23 päivänä joulukuuta 1988 annetun lain (1148/1988) 2 §:n 1 momentti sekä 8 ja 9 § sekä
lisätään lakiin uusi 4 a § ja 11 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §
Viralliseksi kääntäjäksi voidaan hyväksyä luotettavaksi tunnettu täysivaltainen henkilö, jolla on väestökirjalaisissa (141/69) tarkoitettu kotipaikka Suomessa. Viralliseksi kääntäjäksi ei kuitenkaan voida hyväksyä henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta.

2 §
Viralliseksi kääntäjäksi voidaan hyväksyä luotettavaksi tunnettu *täysi-ikäinen* henkilö, jota ei ole julistettu vajaanvaltaiseksi ja jolla on kotikuntalain (201/1994) mukainen kotikunta Suomessa taikka vakinainen asuinpaikka Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Viralliseksi kääntäjäksi ei kuitenkaan voida hyväksyä henkilöä, joka on täyttänyt 70 vuotta.

-----

8 §
Lautakunnan toimeenpanemaan tutkintoon osallistumisesta suoritettavista maksuista säädetään asetuksella. Maksut määrätään valtion maksuperustelaisissa (980/73) säädettyjen yleisten perusteiden mukaan.

4 a §
Kääntäjien tutkintolautakunta pitää virallisista kääntäjistä luetteloa, johon merkitään kunkin kääntäjän nimi ja henkilötunnus, osoite sekä tiedot hänelle annetuista 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista todistuksista samoin kuin muut tarpeelliset tiedot.

8 §
Lautakunnan toimeenpaneman tutkinnon samoin kuin muiden lautakunnan suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista on voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

9 §
Kääntäjien tutkintolautakunnan päätökseen,

9 §
Kääntäjien tutkintolautakunnan päätöksestä,

joka koskee oikeutta toimia virallisena kääntäjänä tai jolla tällainen oikeus on peruutettu, voidaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Lautakunnan toimeenpaneman tutkinnon arvosteluun ei saa hakea valittamalla muutosta.

Henkilöllä, joka on hylätty lautakunnan toimeenpanemassa tutkinnossa, on oikeus vaatia oikaisua lautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten lautakuntaan määrätään yksi tilapäinen apujäsen, joka on oikaisuvaatimuksessa tarkoitetun kielen erikoistuntija.

joka koskee oikeutta toimia virallisena kääntäjänä tai jolla tällainen oikeus on peruutettu, *saa valittaa hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

Lautakunnan toimeenpaneman tutkinnon arvosteluun ei saa valittamalla hakea muutosta.

Sillä, joka on hylätty lautakunnan toimeenpanemassa tutkinnossa, on oikeus vaatia oikaisua lautakunnalta. Oikaisuvaatimuksen käsittelyä varten lautakuntaan määrätään yksi tilapäinen apujäsen, joka on oikaisuvaatimuksessa tarkoitetun kielen erikoistuntija. Muutoksen hakemisesta oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen on voimassa, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

11 §

Lisäksi opetusministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset virallisen kääntäjän tutkintoihin kuuluvien kokeiden toimeenpanemisesta ja yleisistä arvosteluperusteista.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Virallisista kääntäjistä annetun lain 9 §:n mukainen valitus, joka koskee ennen tämän lain voimaantuloa tehtyä päätöstä, käsitellään kuitenkin korkeimmassa hallinto-oikeudessa*